

ממשלה 8

ממשלת דוד בן גוריון

הכנסת השלישית

ט"ו טבת תשי"ח - 7.1.58 - ט"ז כסלו תש"כ 17.12.59

◀ הממשלה ה-8 בראשותו של דוד בן גוריון סמוך ליום השבעתה בבית הנשיא יצחק בן צבי

◀ שר המסחר והתעשייה פנחס ספיר (מימין) משוחח עם שגריר יפן בישראל

הרכב הממשלה

חברי הממשלה ותפקידיהם במהלך תקופת כהונתה

מרדכי בנטוב
שר הפיתוח

יוסף בורג
שר הדואר

לוי אשכול
שר האוצר

זלמן ארן
שר החינוך והתרבות

דוד בן גוריון
ראש הממשלה
ושר הביטחון

גולדה מאיר
שרת החוץ

קדיש לוח
שר החקלאות

משה כרמל
שר התחבורה

יעקב משה טולדנו
שר הדתות

ישראל בר יהודה
שר הפנים

ישראל ברזילי
שר הבריאות
שר הדואר

חיים משה שפירא
שר הסעד והדתות

בכור שלום שטרית
שר המשטרה

פנחס רוזן
שר המשפטים

פנחס ספיר
שר המסחר והתעשייה

פרץ נפתלי
שר בלי תיק
שר הסעד

מרדכי נמיר
שר העבודה

ראש הממשלה דוד בן גוריון לוחץ את ידו של נשיא המדינה יצחק בן צבי

שר הדתות יעקב משה טולדנו (במרכז התמונה)

מילים ומנהיגות

מתוך "ביטחוננו ומעמדנו"

דברי ראש הממשלה דוד בן גוריון בפתח שנתון הממשלה תש"כ (1960)

המדינה ולהרחבת המדינה ולהתעצמותה לאחר קומה.

ספק אם עבודה עברית הייתה מנצחת - כשכל התנאים האובייקטיביים היו נגדה - אלמלא "המאורעות" בשנות 1921, 1929, 1936. תל אביב הפכה להיות עיר עברית רק לאחר טבח החלוצים ביפו בשנת 1921. נמל תל אביב הוקם בשנת 1936 אך ורק הודות לשביתת הנמל

ממשי לתיקונה. רצונה של התנועה הציונית ושל היישוב היהודי לפני הקמת המדינה ומאמצייה של נציגי ישראל עם התחדשות עצמאותנו לקיים יחסי ידידות ושיתוף פעולה עם הארצות השכנות עלו עד היום בתוהו.

ועד כמה שהדבר נראה תמוה - הרי למעשה הביאה התנגדות זו עד היום ברכה לא מעטה לחיזוק היישוב לפני קום

היסטוריה מעבטת אורחותיה, ומאורעות ומצבים שליליים יש שהם מולידים תוצאות חיוביות, וכן גם להפך. וראיה מובהקת יש למצוא בתולדות שיבת ציון.

איבת המנהיגים הערבים ושליטיהם והתנגדותם המרה לשיבת ציון היא עובדה מצערת, שעד היום לא ניתן להתגבר עליה, וגם בעתיד הקרוב לא נראה סיכוי

ראש הממשלה דוד בן גוריון בעת שיחזור מעמד החתימה על מגילת העצמאות במוזיאון תל אביב, אפריל 1958

ביפו שנערכה על ידי המופתי במטרה להחניק את היישוב באמצעים כלכליים, נוסף על הטרור. הכוח המזוין היהודי הגדול ביותר שאורגן עוד בימי שלטון המנדט - משטרת היישובים, נוצר בגלל הטרור הערבי בשנות 1936-1939 ואף "התייחדותו" המתגברת של נמל חיפה עוד בתקופת המנדט הוחשה הודות להתנגדות הערבית.

מעשה האיבה החרף ביותר וברוך התוצאות מאין כמוהו - הייתה התקפת שליטי ערב על מדינת ישראל ביום קומה. אחרי קרבות שנמשכו, בשלוש הפסקות, 61 יום - הכריע צה"ל הצעיר את כל צבאות ערב והרחיב את תחומי המדינה. לפי החלטת עצרת א"ס ביום 29 בנובמבר ניתנו למדינה היהודית 14,920 קילומטר מרובע. ברשותנו יש עכשיו 20,662 קילומטר מרובע.

אין להסיק מדברים אלה כי רצויים לישראל יחסי איבה מצד ארצות ערב. שלום אמת של קיימה ושיתוף פעולה כלכלי, תרבותי ומדיני עם הארצות השכנות - הוא הייעוד העליון של מדיניות החוץ הישראלית, ואין להסיח הדעת ממטרה מדינית עליונה זו, גם כשישראל נאלצת מזמן לזמן לעמוד בשער נגד התקפות מסתננים ופידאיון או גם בקרבות עם צבאות האויבים. אבל יכולתה ואמיתותה של תנועת שחרור לאומית נבחנת בזאת שהיא יודעת להפוך גם מצוקה, מכשול ופורענות למקור של התגברות ויצירה ותנופה חלוצית וכיבושים, וזאת אשר עשתה התנועה החלוצית לפני קום המדינה, וכך פעלה ממשלת ישראל לאחר קומה.

עברו כשלוש שנים מאז מערכת סיני והמאבק המדיני שבא בעקבותיו. היו חברים נאמנים שחששו כי מערכה זו תקומם נגדו את עמי אסיה ואפריקה, ובחדשים הראשונים לאחר המערכה כאילו נתקיים חששם. היו כאלה שטענו

שהמאבק המדיני וסיומו עשו לאל את ניצחוננו הצבאי. היו גם כאלה שראו שחורות ביחסי ישראל ויהדות הגולה בעקבות הסכסוך הקשה שעמדה בו ישראל עם הממשלה האמריקנית ושאר המדינות שהתנגדו בחריפות למבצע סיני.

שלוש שנים אלו הוכיחו בעליל כי שלוש החששות לא היו מיוסדים, ושלושתם נתבדו. ישראל היא עכשיו אחת המדינות המכובדות והנערצות ביותר בקרב רבים מעמי אסיה ואפריקה. וליחס חדש זה יש חלק לא קטן למערכת סיני ולגבורת צה"ל במערכה זו. הסיכויים, הן הביטחוניים והן הכלכליים, שהיוזמים תלו במסע סיני נתקיימו. מאז תום מלחמת הקוממיות לא היה שקט יחסי כזה על הגבולות כלאחר מערכת סיני, והביטחון הפנימי של העם ואמונתו בצבאו לא היו מעולם כה עמוקים ומוצדקים כמבצע סיני ואחריו.

אשליה אחת הולידה מערכת סיני שיש להרסה בלי רחמים, אם כי היא נעימה, אבל מטעה ומסוכנת והיא - כאילו מבצע סיני פתר לגמרי בעיית ביטחוננו. מבצע זה שיפר, בלי ספק, במידה ניכרת מצב ביטחוננו, גם השוטף היום יומי, וגם הגדול, הממלכתי. מבצע זה הגדיל הביטחון על הגבולות והרתיע לזמן לא מעט שליטי ערב מהתגרות בישראל, אבל הבעיה ביסודה לא נפתרה. ספק אם בכלל יש בכוחה של מלחמה לפתור בעיות היסטוריות, אם כי יש מלחמות בלתי נמנעות הדרושות לחסל סכנה בלתי אמצעית גדלה והולכת, כמלחמה נגד היטלר בקנה מידה עולמי וכמערכת סיני במזרח התיכון.

ככל פעולתנו בארץ מונחות שתי שאיפות יסוד: להיות ככל הגויים ולהיות שונים מכל הגויים. שתי שאיפות אלו כאילו מנוגדות זו לזו, אבל לאמיתו של דבר הן משלימות ומתנות זו את זו. אנו

רוצים להיות עם חופשי, עומד ברשות עצמו שווה זכויות במשפחת העמים, ואנו שואפים להיות שונים מכל העמים בעליונותנו הרוחנית ובצורת חברתנו המעולה המושתת על חירות, שותפות ואחוזה יהודית ואנושית. ואין שאיפה זו פרי הרגשה של עם נבחר - אלא צו קיומנו, באשר אנו מועטים, ומצבנו שונה ממצבם של כל שאר העמים. עמנו ברובו הגדול עודנו מפוזר בנכר, ורק בעליונות רוחנית נכבד לכבות וידידים ונמשוך מיטב הנוער העברי להיחלץ ולהתיישב בארץ. המטרה העליונה שלנו במדיניות חוץ היא להבקיע חומת השנאה וההתנכלות מצד שכנינו הקרובים ולהביא לידי שיתוף פעולה בין ישראל ועמי ערב בשטח הכלכלי, התרבותי והמדיני, מתוך מגמה להגברת השלום בעולם ולהפרכת האזור כולו. אבל עם כל הערך העליון שיש לסיכויי השלום עם עמי ערב - אין להמעיט ולהפחית במשהו המאמצים לרכישת הידידות והאמון עם עמי אירופה, אמריקה, אסיה ואפריקה. סיכויי השלום בין ישראל ועמי ערב מותנים במידה רבה בעוצמה הצבאית של ישראל - עוצמה שיש בה כדי להרתיע - ובמעמדה המכובד של ישראל בזירה הבינלאומית. כי רק אם שליטי ערב ייווכחו שאין להכחיד את ישראל לא באמצעים צבאיים ולא באמצעי חרם והסגר ובידוד, תגמול בקרבם ההבנה בצורך ובכרכה של ברית שלום ושיתוף הפעולה עם ישראל.

והדרך הנאמנה ביותר להגברת כוחנו המרתיע, שהוא תנאי ביטחוני ראשוני, ולהרחבת רשת ידידינו בעולם, שתפלוס נתיב לשלום יהודי ערבי הוא - ביצורונה הפנימי של ישראל: התעצמות כלכלית ותרבותית, קליטת עולים ומיזוגם, חיסול הפירודים והפיצולים שירשנו מעברנו הגלות, חינוך העם לאחריות ממלכתית וחתירה בלתי פוסקת ובלתי נלאה להיות עם סגולה.